

Handbuch der pathogenen Mikro-organismen, begründet von W. KOLLE und A. VON WASSERMANN, Dritte Auflage, herausgegeben von W. KOLLE, R. KRAUS und P. UHLENHUTH, GUSTAV FISCHER, Jena und URBAN und SCHWARZENBERG, Berlin und Wien 1928. Lieferungen 19—25. Prijs te zamen 153 Mark.

In onverzwakt tempo verschijnt de nieuwe druk van KOLLE en WASSERMANN's handboek; sinds mijn vorige aankondigingen 1) zijn zeven afleveringen van de pers gekomen.

Deel IV is volledig met aflevering 20, die hoofdstukken over *Die Gasödeminfektionen des Menschen* (J. ZEISSLER), *Rauschbrand* (H. FOTH) en *Botulismus* (K. F. MEYER) brengt. Cholera, pest, allerlei coccaceae en eenige anaerobe bacillen vindt men in dit deel bijeen: een stelsellooze schikking, waartegen ik vroeger reeds bezwaar maakte.

Deel V is nu eveneens volledig, met aflevering 25. De laatste hoofdstukken behandelen *Kaltblütertuberkulose* (E. KÜSTER), *Lepra* (J. JADASSOHN), *Chemotherapie der Tuberkulose und Lepra* (F. KLOPSTOCK) en *Die Gruppe der hämoglobinophilen Bakterien* (W. LÖWENTHAL en ST. ZURUKZOGLU). In dit deel, waarin de schimmels met tuberculose, lepra en diphtherie zijn ondergebracht, is meer eenheid. De haemoglobinophile bacteriën vormen hier het aangesel.

Aflevering 21 zet de reeks hoofdstukken van deel I voort met bijdragen van H. BRAUN en K. HÖFMEIER over *Die congenitale Uebertragung der Infektionskrankheiten*, van W. KOLLE en R. PRIGGE over *Specificität der Infektionserreger* en over *Die Grundlagen der Lehre von der erworbenen und passiven Immunität*, en van M. HAHN over *natürliche Immunität*.

Deel III begint zijn voltooiing te naderen met aflevering 23 en 24. Zij brengen hoofdstukken over *Experimentelle spezifische Diagnostik* (H. SACHS), *Morphologie und Serologie des Normalblutes der Laboratoriumstiere* (E. JACOBSTHAL en A. SCHUBACK), *Die biologische Eiweissdifferenzierung mittels der Präcipitation* (P. UHLENHUTH en W. SEIFFERT), *Die heterogenetischen Antigene* (J. FORSMANN), *Bakteriotherapie* (C. PRAUSSNITZ), *Chemotherapie der Infektionskrankheiten* (H. SCHLOSSBERGER), *Allgemeine Epidemiologie* (K. KISSKALT) en *Allgemeine Prophylaxe der Infektionskrankheiten* (E. GOTSCHLICH).

Van deel VI brengt aflevering 22 *Die Colibakterien und ihre pathogene Bedeutung* (A. NISSLER), *Rotlauf der Schweine* (V. PREISZ), *Septicaemia haemorrhagica* (V. HUTYRA), *Geflügelcholera* (R. MANNINGER), *Entzündungs- und Eitererreger bei Haustieren* (F. GLAGE), *Infektiöse Aufzuchtkrankheiten der Tiere* (H. WIESSNER en R. WETZEL) en *Die Druse der Pferde* (J. BONGERT).

Van deel IX, tenslotte, verschenen, in aflevering 19, bijdragen van O. WALDMANN en K. TRAUTWEIN over *Maul- und Klauenseuche* en van P. UHLENHUTH, H. MIESSNER en W. GEIGNER over *Virus-schweinepest*.

J. J. VAN LOGHEM.

1) Zie dit *Tijdschrift* 1927, I, bldz. 1210, II bldz. 671; 1928, I, bldz. 58 en I bldz. 3460.